

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

Tractat. V. De Sacrificio Missæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

TRACTATUS V.

De Sacrificio Missæ.

CAP. I.

*De natura, proprietate & effectu sacrificij
nove legis.*

- 1 **C**VM sacrificium propriè dictum aliud non sit, quam oblatio Deo facta per immutationem alicuius rei sensibilis in signum supremi super omnes res domini ex publica & legitima institutione, consequens, quod sicut in aliis sacrificiis, ita & in hoc debeat esse offerens seu sacerdos, qui est Christus Dominus, idem sacerdos & hostiâ offerens, & res oblata iuxta Trid. S. Aug. Cyprian. Sacerdos autem offerens ministerialis est, qui Christi personâ assumens ac representans profert verba consecrationis, quibus novæ legis sacrificium essentialiter perficitur, & per oblationem corporis & sanguinis Christi incrementum, fructus eius sacrificii cruenti tanquâ generalis causæ & originis nostræ salutis nobis proximè & particulatim applicatur; Estq; fructus finitus, qui ex sacrificio incrementum, tanquâ ex causa proxima hominibus re ipsa applicatur. Vnde hoc sacrificium repeti oportet, quandoquidem quotidie peccamus, & quotidie nobis nova indulgentia & gratia Dei opus est.
- 2 Sacerdos in Missa totius etiam Ecclesiæ Vicarius est & legatus ad Deum, orat enim sacerdos pro Papa, pro Antistite, pro Rege. Deinde pro omnibus Christi fidelibus viuis atque defunctis.

Ex

Ex sacrificio duplex fructus seu effectus provenit, 3
 unus est ex opere operato, quia infallibiliter conse-
 quitur ipso opere externo posito, dummodo in sus-
 cipiente nullus obex sit, propterea quod Christus
 merita passionis suę tali sensibili opere rite exhibito,
 speciali voluntate sua annexerit, ex pacto cum Deo
 Patre inito, & proinde talis effectus ex iustitia de-
 beat ac certo & infallibiliter conferens indepen-
 dentem à dispositione aut dignitate ministri. Alter ef-
 fectus est per modum impetrationis, partim ex digni-
 tate & apud Deum patrem gratia ipsius Christi in cuius
 nomine offertur, partim ex dignitate dispositione ac
 meritis de congruo, tunc proximè offerētis seu ministri
 cum etiā totius Ecclesię sanctę cuius ille legatū agit.

Sacrificium missę verè propitiatoriū est ex opere 4
 operato conferēs remissionem peccatorū; prius pa-
 ter ex verbis Christi, Luc. 22. Posterius probatur,
 quia Christus peculiari ratione instituit hoc sacrifi-
 cium in peccatorū remissionem: Christi autē insti-
 tutio efficax est, & voluntas eius operatoria. E-
 go certus fructus propitiationis ex sensibili sacrifi-
 cii opere secundum subiecti capacitatem, consequitur. Secūdo,
 quia est communis fidelium persuasio fructū propi-
 tiationis huius sacrificii seu pro vivis s. u. pro defun-
 ctis offeratur, non pendere ex bonitate aut digni-
 tate ministri seu proximè offerentis.

Sacrificium missę non habet vim gratiam iustifi-
 cantem immediatè conferēdi his, pro quibus offer-
 tur (quia hæc virtus propria sacramentorum est ve-
 ritate applicacione hominē suscipientē sanctificent)
 sed solum mediatè per gratiam prævenientem & ex-
 citantem homines pio aliquo motu ad pœnitenti-
 am: Præcipuus fructus autem huius sacrificii est sa-

V.
 rificij
 id non sit,
 atationem
 emi super
 a institu-
 ficis, ita
 s, qui est
 iā offerēs,
 Sacerdos
 i personā
 assecratio-
 liter per
 nis Chri-
 ti tanquā
 obis pro-
 xus fini-
 ula pro-
 oc sacri-
 quotidie
 gentia &
 Vicarius
 pro Pa-
 o omni-
 Ex

risfactionis pro peccatis eorum, quibus applicatur, quamuis id nesciunt, dummodo capaces sint.

- 6 Sacrificium missæ utile est ad delenda peccata venialia iuris, qui pro se offerunt aut offerre postulant, idque per modum impetrationis modo dispositi sint: tunc enim habent voluntatem repugnantem venialibus culpis, & oratio per Christum Deo patri oblata efficax est ad impetrandum eumque propitium nobis reddendum; siquidem sacrificium hoc imprimis præstans & utile est ad remissionem peccatorum, quæ quotidie committimus videlicet venialium.
- 7 Probabile est sacrificium nouæ legis habere infalibilem effectum gratiæ præuenientis excitantisque peccatores ad pœnitentiam, iustos verò, pro quibus offertur ad maiorem perfectionem, quia Christus sacrificio huic incruento simpliciter & absolute tribuit virtutem remissionis peccatorum, Matth. 26. quod sine ne. essitate non ad solam remissionem pœnæ restringendum, sed etiam culpæ, non quidem mediatam sed interueniente pro aliquo motu pœnitentiæ per gratiam præuenientem.
- 8 Per sacrificium Missæ varia dona & beneficia Dei impetrari possunt; Quandoquidem orationibus nostris quibuscunque sanctè ac Deum fuis, tum nobis ipsis, tum aliis hominibus varia beneficia, multò certius & perfectius assequi possumus, si preces & desideria (in persona Christi & Ecclesiæ, in qua multi iusti, effusa) annexa & subnixa sunt hostiæ Deo patri gratissimæ, quæ suo prete valore & dignitate quodcunque nobis impetrare potens est. Quod vero interdum non consequamur, quod volumus adeoque effectus impetrationis ex sacrificio

infal-

infallibilis non sit: Causa est, quia non habemus de ea re promissionem Dei absolutam, sed tantum conditionatam, si nobis quod rectè petimus secundum divinæ providentiæ rationem dari expediat; Credibile tamen est nunquam petitionem præsertim eam, quæ sacrificio adiungitur omni fructu carere, quia etsi non impetratur, quod petitur, aliud tamen confertur, quod vtilius ac melius esse Deus iudicat.

Sacrificium missæ ex natura sua, siue secundum primam & remotam potentiam spectatum habet, quidem in finitam dignitatem & valorem impetrandi, tum ratione rei oblatæ, tum ratione primarii offerentis, qui est Christus Dominus propter unionem hypostaticam infinite dignus: Attamen spectatum hoc sacrificium secundum proximam potentiam, quam habet ex Christi institutione & voluntate non habet efficaciam producendi effectum infinitum, sed semper finitum & limitatum, tam intensiue, quam extensiue. Nam quod attinet ad finitam intensiorem, tamen si Christi merita & dignitas infinita sint, secundum sufficientem & actum primum; tamen secundum applicationem & actum secundum semper effectus finitus promanat per sacrificium & sacramenta veluti instrumenta à Christo instituta. Quod verò attinet ad finitam extensiorem, quæ in eo consistit, quod fructus sacrificii applicatus pluribus non multiplicetur, & augetur in infinitum, sed in singulis dividatur ac minuatur optimè probatur ex sensu & praxi Ecclesiæ. Nam & sacerdotes præcipuum sacrificii fructum, qui prouenit, quatenus ex Christi persona offertur sæpe vni soli applicare solent, & fideles hoc ipsum

desiderare atq; oblata sæpe exigere, quod non rectè & sapienter facerent, si sacrificium oblatum pro pluribus tantumdem fructus conferret singulis, quam si pro vno solo offerretur.

10 Vna eademq; oratio plus impetrat alicui si pro eo solo fiat, quàm si pro pluribus, propterea quod postulatio debeat habere proportionem cum re postulata, ideoq; non æque impetret rem difficilem atq; facile, maiorem & minorè. Atqui sacerdotis oratio, quatenus fit ad Deum patrem offerendo in persona Christi vnica tantum est in vno sacrificio. Nam effectus impetrationis oblationi seu sacrificio infallibiliter annexus non est, neq; ex institutione Christi aut promissione determinatus: Quin imò sacrificium applicatur & determinatur ad impetrandum ab intentione & voluntate ministri, ut proinde mirum non sit effectum impetrationis finitum ac limitatum esse.

11 Sacrificium quod impetrationem beneficiorum habet aliquo modo infinitam virtutem syncategorematicè quatenus fructus, qui per modum impetrationis prouenit, tum ratione deuotionis, tum ratione multitudinis priuatorum offerentium magis ac magis crescere potest. Prob ex communi fidelium persuasione, si plures missam audiendo sacrificium Deo patri offerant, non minorem fructum exinde referre singulos, quam si soli essent, propter ea, quod priuatè eiusmodi oblationes distinctæ sint, ideoq; eis distincti effectus respondeant. Communis item & vera fidelium persuasio est, etsi sacerdos pro certa persona missæ sacrificium offerre debeat, nihil tamè ipsi decedere, si in memento in propria persona & ex priuata deuotione idè sacrificium pro se ipso & aliis pluribus personis distinctis actionibus siue petitionibus offerat: cum enim ha-

obla-

oblationes diuersæ & repetitæ sint, quarum nulla alteram impendit, ideo singulis tantundem fructus impetrare possunt, quàm si vna sola pro vna persona fieret.

Missæ mali sacerdotis æquè utilis est, quæ ad fructû 1 2 eius principalè, qui est ex opere operato seu per modum impetrationis, quatenus in Christi persona offertur, utpote non pendens à dispositione aut bonitate ministri; Quatenus verò sacerdos offert, ut privata persona fructus impetrationis prouenit tum sibi, tum aliis, quibus eum applicat secundum dispositionem ac deuotionem eiusdem proinde, quo magis dispositus est, eo plus gratiæ & gloriæ apud Deum sibi mereatur, plus etiam tum sibi, tum aliis impetret & pro peccatis satisfaciatur. At verò si malè dispositus & indignus offerat, infructuosa est eius oblatio etiã secundum vim impetrandi iuxta Ioh. 19. *Scimus quia peccatores Deus non exaudit*, si nimirum id intelligatur de peccatore formaliter videlicet, qui oratio peccat, siue cuius oratio execrabilis est, ut dicitur Prov. 28,

Sacerdos qui à pluribus sufficientem stipem accipit, non satisfacit pro omnibus vnã missam dicendo, quamuis contrariũ doceant Caiet. Nav. Can. Vasq. 1 3

NB. Quod si sacrificium postulantes non integrũ stipendium iustum sed partem tantum præbeant, non posse eos iniquo animo ferre, si Sacerdos non pro singulis seorsim, sed pro pluribus coniunctim secundum proportionem stipendii accepti offerat. Iustum autem stipendium censeretur, quod vel lex vel consuetudo loci taxauit, si autè taxatũ non est, sufficit dando mediam vel tertiam partem sustentationis pro vno die eò quod solũ vna hora impèdatur sacrificio; Reliquũ verò tẽporis diei aliis officiis impèdere

dere

dere potest, quamuis etiam plus liberaliter efferi possit.

NB. Sacerdos Parochus cui largius stipendium confertur pro Missa, potest obligationi per alium satisfacere, dato ipsi stipendio sufficienti (consueto) reliquo sibi retento. Nam hæc censetur mens esse fidelium, quod pluribus obligationibus suis vel per se vel per alium satisfacere possit.

- 14 Si stipendium alteri sacerdoti, præter Parochum detur, pro Missa debet vel ipsemet celebrare, vel si alterum substituere velit totum ei stipendium relinquere; alioquin iniuriam infert, si partem sibi retineat: Ratio partim quia maior elemosyna data sacrificandi censetur *Maiores cooperatio* ad sacrificium, ex quo maior fructus danti proueniat; partim quia etiam sacrificans, beneficii magnitudine motus maiorem deuotionem adhibet, ideoque plus benefactori impetrat.

Quod si sacrificans sponte in se suscipiat obligationem sacrificandi parte stipendii condonata nemini iniuria fiet, NB. Sacerdos differens diu missam pro qua stipendium accepit sine causa potest peccare, mortaliter eum interea magno spiritali fructu priuentur ii, quorum debitor est.

- 15 Sacerdos qui stipendium accepit plerunque missam celebrare debet eam, & in eo altari, sicuti offerens petiuit. Eò quòd & specialem offerentis deuotionem, nec non specialis missæ orationis maior fructus impetrationis ad propositam finem prouenire soleat.

- 16 In festis vel dominicis ob iustam causam dici potest missa votiuæ vel pro defunctis.

C A P. II.

Pro quibus sacrificium offerre liceat, & quis fructus ipsis inde proueniat.

Sacrificium nouæ legis latreuticum est, quatenus 1
 offertur ad colendum Deum: Eucharisticum, quia fit in gratiarum actionem pro beneficio passionis dominicæ: impetratorium, quia per Christum Deo patri oblatum facile nos quiduis impetraturos speramus: propitiatorium pro peccatis mortuorum & uiuorum.

Sacrificium nouæ legis omnia veteris legis sacrificia præstantiore virtute continet: Est enim holocaustum pro peccato & propitiatorium. 2

Sacerdos in Missa triplicem personam sustinet: 3
 Christi, Ecclesiæ, ut legatus, & priuati non solum in Memento, sed etiam in tota sacrificii actione. Nam sicut alia omnia bona opera iustorum triplicem virtutem habent merendi, satisfaciendi & impetrandi, ita & publicæ orationes & sacrificium, cum sint actus virtutis Religionis. In primis enim minister, si iustus sit, ex condigno sibi meretur gratiam & gloriam; Secundò, si satisfacit pro peccatis suis, præsertim, si hunc etiam finem intendat, potestque hunc fructum satisfactionis ex opere operantis alteri quoque applicare. Tertio, propriâ intentione & affectu impetrare potest à Deo varia beneficia tum sibi, tum aliis.

Pro sanctis in cælo offertur sacrificium Missæ, 4
 quatenus est laudis, & gratiarum actionis, quia dum Deo sacrificamus, laudamus eum & gratias ei agimus pro sanctorum victoria, meritis & gloria, eorumque deprecatione, preces nostras exaudiri petimus.

Sacri-

- 5 Sacrificium Missæ recte ac salubriter offertur pro defunctis animabus ad remissionem pœnæ, tum per modum interpretationis, tum ex opere operato ipsi consequendam, patet ex Concil. Trid. Ratio est, Cum animæ in purgatorio sint vera & viua membra Ecclesiæ atq; capacia fructus sacrificii propitiatorii, non est ratio, cur non equè ipsis atq; aliis hominibus viuis applicari possit, non solum per modum impetrationis, sed etiam ex opere operato, quandoquidè utroq; modo fructus provenire solet per solâ intentionem & applicationem omnino extrinsecam Non ita verò in sacramentis, quippe in quibus requiritur, ut actio sensibilis circa suscipientes exerceatur, quæ ipsa discriminis ratio est, cur fructus sacrificii nõ item sacramentorum fidelibus defunctis applicari possit.
- 6 Pro omnibus viuentibus sacrificium missæ vultur offerri potest, quatenus sacerdos Christi personam repræsentat. Nam sacrificium incruentum cum sit repræsentatiuum mortis dominicæ & fructus illius quam maxime applicatiuum pro omnibus offerri potest, pro quibus Christus mortuus est, tales autem sunt omnes homines viuentes in hac terra. Ergo quod argumentum sumptum ex Apostolo. 1. Timoth. 2. *Obsecro primum omnium fieri obsecrationes pro omnibus hominibus.*
- 7 Quatenus sacerdos personam Christi geret etiam pro excommunicatis non toleratis sacrificia applicando eius fructum impetrationis vel etiam satisfactionis si capaces sint: Ratio, quia potestas consecranda & offerendi pro quibuscunq; viuis atq; defunctis, quatenus ii capaces sunt est annexa ordini ex Christi institutione, quare Ecclesia licet prohibere possit, quominus pro excommunicatis validè & fructuosè dicantur

dicantur suffragia publica missæ, quippe in quibus
dicendis minister vices Ecclesiæ gerit, tamen prohibe-
re non potest, quominus Consecrando in perso-
na Christi, siue vt minister Christi fructum princi-
palem sacrificii validè applicet, cuiusq; velit: Gra-
uiter tamen sacerdoti prohibitum est, in c. à nobis
vt pro excommunicatis non toleratis Missæ sacrifi-
cium non offerat.

Pro Catechumenis viuis ac defunctis sacrificium 8
offerri potest. vt iis prosit, saltem per modum impe-
trationis. Nam Catechumeni aliquo modo sunt
membra Christi per fidem saltem voto, & desiderio.

Pro infidelibus Iudæis ac Paganis sacrificium re- 9
ste offertur, quatenus est impetratorium, vt ad fidē
veram conuertantur, patet ex Apost. 1. Tim. 2. Et in
vereri lege Iudæi etiam pro gentilibus sacrificare so-
liti sunt, 1. Esdræ 6. pro salute Darii Lib. 2. Mac. ab.
3. pro salute Heliodori.

Missæ olim distirguebatur in duas partes, quarū 10
vna Catechumenorum dicebatur, & altera fidelium,
quæ constabat oblatione consecratione & sumptio-
ne à qua Catechumeni repellebantur.

Fructus ex opere operato in sacrificio Missæ illi 11
prouenit, cui minister intendit, si capax sit. Ratio,
quia sacerdos ex vi ordinationis constitutus est à
Christo minister ac dispensator Mysteriorum ac do-
norū Dei, sicut indicat forma verborū, quibus sacer-
dos ordinatur. Accipe potestatem offerēdi sacrificiū
pro viuis atq; defunctis. Vnde colligitur; Licet sacer-
dos illicite alicui applicet contra iustitiæ aut obediē-
tiæ virtutem, quia v. c. parochus, ratione beneficii sui
ob prelati preceptū deberet pro alio offerre, nihilo-
minus

ex opere re operato prouenturum ei cui sacerdos vult curri
hæc applicatio sit actus potestatis ordinis, quæ ex a-
liena potestate non dependet.

- 12 Sacerdos fructum sacrificii qui ex opere operato
est, ante vel in ipsa consecratione alicui applicare
potest. Nam alioquin fructus à eam postea applica-
re conabitur; Quemadmodum enim sacramenta
puta Bapismus, Confirmatio, ita & sacrificia effe-
ctum suum ex opere operato dependenter à mini-
stri intentione producant, dum conficiuntur & ac-
tu existunt. Quare non est in potestate ministri
effectum suspendere velle, & postea alicui applica-
care.
- 13 Fructus sacrificii non potest alicui val de applica-
ri sub conditione in futurum contingente v.c. Offero
pro illo, qui primus mihi stipem dedit, vel qui
proximus ex hac communitate morituros fuerit;
Est enim contra praxin Ecclesiæ, & ad effectum sa-
cramentorum eo sacrificii requiritur intentio mini-
stri absoluta & independens ab euentu contingente
in futurum v.c. inualide baptizatur homo sub con-
ditione si à fide susceptus defecturus non est; secus
dicendum si conditio præterit, aut præsentem tem-
pore impleta est: Nam secundum eam sacramen-
torum & sacrificii effectus rectè ac fructuosè alicui
confertur v.c. Baptizo te, si homines, offero sacri-
ficiu pro eo, qui ex tali numero benefactorum
mortuus est.
- 14 Non est recta intentio applicandi sacrificii fru-
ctum illi homini, quem Deus scit ex hac communi-
tate v.c. morituro esse. Nam secundum ordi-
nariam Dei legem vt Ecclesia nobis testatur: Deus
non solet, vel homines punire, aut præmio afficere,
aut

gratiam sacramentorum eisdem conferre secundum præscientiam futurorum contingentium ac liberorum effectuum: sed secundum præsentem duntaxat hominum statum ac conditionem; siquidem magis congruere videtur diuinæ prouidentiae & diuinae gubernationi, quæ omnimodè se creaturarum naturis accommodat.

Mos celebrandi uti in Lotharingia Requiem non videtur commendabilis v. c. si quis pro se dum adhuc uiuit sinat celebrare Requiem, quia est contra intentionem Ecclesiæ, quæ est, ut officium funebre celebratur pro mortuis.

Sacerdos in persona Ecclesiæ præcipuè offert & applicat pro membris Ecclesiæ, utpote cuius intentio illa est, secundariò verò etiam pro aliis v. c. Catechumenis, post, infidelibus.

Sacerdos ut priuata persona videlicet in *Memento* pro omnibus sacrificium offerre potest. Ratio, quia talis oratio & oblatio sit propria actio ipsius sacerdotis, merito eiusdem arbitrio permittitur, neque Ecclesiæ prohibetur.

Fructus aliquis sacrificii, quatenus in Christi persona offertur, ipsi offerendi proprius est, alteri non applicabilis, unde fructus specialissimus appellari solet: Nam hæc est conditio effectus ex opere operato, ut sit veluti beneficium personale, proueniens tantum, cui datum est. Est autem valde credibile & communiter receptum, Christum instituisse sacrificium ita, ut aliquis eius fructus certò & ex opere operato proueniat sacrificanti & probabiliter etiam illis offerentibus.

De obligatione sacrificandi.

- 1 **S**acerdos etsi curam animarum non habeat, mortaliter peccare videtur, nisi aliquoties in anno sacrificet v. c. ter vel quater, quia sacrificium pertinet ad offerendum Deo, ad quod quilibet sacerdos obligatur ratione ordinationis suæ, quippe in quo non tantum potestatem, sed etiam officium seu munus sacrificandi suscipit, contraria tamen sententia est grauium authorum S. Bonaventuræ, Hallensii, Victoris; simplicem sacerdotem cessante scandalo & contemptu non obligari sub culpa mortali ad sacrificandum, dummodo sacram communionem cum laicis in Paschate sumat, quia nullius præcepti diuini aut humani obligatio satis ostendi potest, & sanctos quosdam viros ob humilitatem à sacrificando abstinuisse legimus.
- 2 Sacerdos curatus frequenter toties scilicet, quoties subditi sacrum audire tenentur, obligatus est ad sacrificandum vel alium substituendum. Nam ideo Parochi à fidelibus oblationes & decimas accipiunt, quia ipsis dispensare debent ea, quæ ad salutem necessaria sunt.
- 3 Parochus ex officio non videtur esse obligatus ad sacrificandum pro parochianis suis: Ratio, quia beneficia curata propriè instituta sunt ad pascendum populum verborum & sacramentorum ministracione; non item ad sacrificandum pro illo. Quandoquidem id per se non pertinet ad spirituales partem ouium commissarum, æquiritamen ratio postulat, vt parochi pro suis subditis frequenter intra & extra sacrificium supplicent.

Si

Si Parochianus offerat stipem pro sacrificio eius
sui, quo scit Parochum sacrificare obligatum esse
sua intentione, contentus esse censetur obligatione
secundaria, ne alioquin aliam parochiam accedere
rogatur.

In Ecclesiis Cathedralibus collegiatis & conven-
tibus quotidie sacrificium celebrari debet.

NB. Numerum missarum vel anniuersariorum
diminuere ob casum necessitatis ad Episcopum, vel
Ordinis Prælatum pertinet, ita tamen vt eorum o-
mnium defunctorum, qui pro tuarum animarum
salute aliquid reliquerunt, commemoratio fiat, id
est collecta aliqua interponatur.

Capellanus ex officio obligatur ad eum missarum
numerum, quem literæ foundationis requirunt: Ex-
cepto nisi reditus sint distracti, vt Aschaffenburgi.

NB. Refert vt ùm obligatio sacrificii quordia-
rio an personæ à fundatore imposita fuerit.

NB Præterea in quibusdam Ecclesiis consuetudo
est, ut Capellanis, quibus quotidiani sacrificii obli-
gatio incumbit vnum vacationis diem in hebdo-
mada largiri, eo quòd ob humanam fragilitatem sa-
cerdotes præsertim seculares, omnibus omnino die-
bus ad sacrificandum dispositi non sint.

Si iustum impedimentum, v.c. infirmitas breui
tempore, vnâ vel alterâ septimanâ, duraturâ sit, non
tenetur obligatus Capellanus, vt alium sacrifician-
tem substituat. Nam etiam hæretus, tamen si iure
iurandi possit de mercede famuli propter e-
ius ægrotudinem, si tamen pius & benignus sit,
non facile detrahere solet. Si autem ægrotudo
longius duret, tunc Vicarius Sacellano statuen-
dus est, ne ligno tempore Ecclesia & Fundator

spirituali fructu priuentur. Quod limita; Nisi stipendium tenue sit & alendo infirmo Capellano necessarium: siquidem etiam dominus famulo ægro-
tanti necessaria alimenta præstare debet.

- 3 Consuetum est sacerdotibus, vt quotidie sacrificent exemplum S. Andree, diciturque deo iuge sacrificium. Quod si tamen sacerdos non bene dispositum se sentiat, melius est ob sacramenti reuerentiam quandoque à sacrificando abstinere.

C A P. IV.

De tempore quo sacrificare licet vel non licet.

- 1 **C**omuni iure licitum non est, ante auroram sacrificare, neque post meridiem: Ratio, quia nocturnum tempus non ita idoneum est, vt populus cum tanta reuerentia interesse possit, sicut tempore diurno.
- 2 In die Natalis Domini omnes tres missas ante auroram celebrare licet.
- 3 Episcopus ob causam dispensare potest, vt ante auroram, vel post meridiem celebrare licet.
- NB. Consuetudo in his partibus septentrionalibus tribus vel quatuor horis ante Solis ortum Missam inchoandi, non debet reprehendi, quia in his regionibus in hyeme Sol serò oritur.
- 4 Ob causam necessitatis licitum est post meridiem celebrare, ne infirmus sine viatico decedat propter Principis funus, propter publicam concionem festo die vsque ad meridiem perductam; Imò ex quacunque iusta occasione potest Missa paulo post meridiem vno vel altero quadrante inchoari, quia huiusmodi

modi res morales moraliter & non mathematicè accipi debent.

Non est peccatum mortale celebrari missam ante festas matutinas, si autem causa ita celebrandi libit, nullum peccatum est. Etsi enim oporteat Matutinum cum laudibus ante Missam recitare, tum cuiusdam præparationis causa, tum quia Matutinum ad noctem pertinet, Missa ad diem; tamen ad ritum seu ordinem tantum accidentalem, atque missæ valde extrinsecum spectat, ut gravem obligationem continere non possit per se loquendo.

Eodem die non est licitum bis celebrare: Excepto Natali Domini & si casus necessitatis postulet, ut ne moriturus sine viatico decedat, quia non adest hostia consecrata; Item ne populus die festo missa priuatur: puta quia Parochus cooperatore carens, duabus parochiis præest, etiam tribus, si tres parochias, ob aduentum principis, quoad missam bis celebrandam in duabus parochiis eodem festo, consideranda est consuetudo cuiusque diæcesis, ne contra eam aliquid insolitum & sine graui necessitate fiat.

NB. Nemo tenetur tres Missas in Natali Domini celebrare, sed sufficit spectata obligatione iuris communis, si vna ex illis tribus legatur vel audiatur. Feria sextâ hebdomadæ sanctæ sacrificium Missæ non celebratur: Ratio, quia Ecclesia colit & exhibet realem passionem & cruentum sacrificiû Christi; Ideo non repræsentat mysticè, seu non immolat cruentè. Potest tamen eo die populus communicari.

In Sabbatho sancto plerique sacerdotes abstinent à celebratione priuata. Nam Ecclesia toto illo

Tit 3 die

die in ieiunio, luctu & representatione mortis dominicæ perseverabat.

- 9 Feria quinta hebdomadæ sanctæ licitum est sacerdotibus celebrare. Nam nullo id iure prohibitum reperitur, estque consuetudo, ut sacerdotes alii ex deuotione ad representationem Apostolorum communicent.

C A P. V.

Quo in loco sacrificium sit celebrandum.

- 1 **I**ure communi missa celebrari non debet nisi in locis ab Episcopo consecratis, vel saltem benedictis, & ad officia diuina deputatis.

NB. Sotus vult & Sa non esse mortale, si scandalum & contemptus absit, in quouis honesto loco super altari sacro celebrari: sed ab aliis merito reuocatur, cum præceptum illud ob tanti sacramenti reuerentiam versetur circa rem grauem, ideoque eius transgressori pœna depositionis decreta sit.

- 2 Oratoria, quæ neque consecrata, neque benedicta sunt, non videntur violari aut reconciliatione aliqua indigere.
- 3 In casu necessitatis extra Ecclesiam super altari portatili sacrificari potest v.c. si Ecclesia directa in conuentu magni populi, quem Ecclesia non capit, in bello pro exercitu in longa peregrinatione per loca infidelium.
- 4 Episcopus facultatem dare potest in priuato oratorio ad diuinum duntaxat cultum destinato missam celebrandi, saluo tamen iure parochialis Ecclesiæ, quod attinet ad sacramentorum administrationem.
- 5 Per priuilegia sedis Apostolicæ in loco non consecrato

Secundo nec benedicto sacrificium fieri potest, quia habent Patres Societatis Iesu.

In mari vel flumine sacrificari illicitum non est, si periculum cesserit, sacri sanguinis effundendi quod solent Lusitani praticare.

NB. Est mortale celebrari in Ecclesia polluta.

Quinq; modis Ecclesia violatur, vt in ea missam celebrare non liceat. Primò, incuriosa sanguinis effusione, non in turri tecto, vt spelunca, sed in Ecclesia, licet vulnerans extra stet. Secundò, iniurioso homicidio, illicita esse humani seminis effusione excommunicati non tolerati vel denique non baptizati hominis sepultura.

Factum per quod Ecclesiæ vel altaris violatio incutitur Notorium esse debet, & iniuria debet esse mortalis, deinde non sanguinis aliquæ guttæ ex nobis, sed tanta copia, vt possit dici effusio, imò liber effusio copiosa, tamen si percussio non grauis, Ecclesia non violatur.

NB. Ecclesia violatur strangulatione & per sententiam mortis latam in ea Ecclesia ab Episcopo excommunicato, etiam hæretico validè consecratur.

Sacristia, & Camera, quæ sunt custodia vasorum & restium non videntur violari sicut Ecclesia, quia paries intermedius facit locum separatum ab altero.

Violatâ Ecclesiâ etiam cæmeterium violatû censetur. Nam quod principale est, trahit ad se accessoriû: Contra verò violato Cæmeterio non Ecclesia violatur, ne, quod minus dignum est, maius aut accessorium principale ad se trahere videatur.

Si Ecclesia consecrata violetur, solus Episcopus reconciliat, benedictam etiam simplex sacerdos; vtq; sentiendum de Cæmeterio.

13 Ecclesia polluta non reconciliatur per solum missæ sacrificium, quod bona fide in ea celebratur, quia si celebratio missæ instar reconciliationis esse debet, idem dicendum erit, tamen si sacerdos mala fide in Ecclesia polluta celebret, quod plane falsum est.

NB. Licet Ecclesia per capturam rei fugientis ad eam non violetur, tamen à sacerdote iussu Episcopi aqua exorzizata reconciliari debet; Idem dicendum de Ecclesiis Catholicorum, in quibus hæretici sua exercitia aliquandiu habuerunt, & corpora non denunciatorum sepulta.

14 Si Catholici Ecclesiam talem recipiant, in qua hæreticorum Exercitia viguerunt, opus non est, eam solemniter ab Episcopo reconciliari: Ante visitationem tamen Episcopi utendum est portatili in tali Ecclesia.

15 Ecclesia consecrata execratur, si eius parietes incendio aut ruina simul destruantur.

16 Ecclesia successivè reparata non est denuò consecranda: Probat, quia moraliter censetur eadem Ecclesia. Deinde si hodie vnus paries destructus sit, & intra octo dies reparatus novus paries accessione ad totum sacrabitur. Nam sacrum si maius sit trahit ad se non sacrum.

17 Pollutâ Ecclesiâ polluuntur etiam altaria omnia, quæ in ea fixa sunt sed Ecclesiâ execratâ non ideo etiam altaria execrantur. Sicut & vice versa, altare per effractionem enormem execratur seu consecrationem amittit sine execratione ipsius Ecclesie.

C A P. VI.

De Ara, sacris Vasis & Vestibus.

Altare in quo sacrificium peragitur lapideum esse debet propter durabiliorem & firmiorem materiam: In primitiua Ecclesia in ligneis altari- bus consecrabant, satis verò est, vt superior ea pars super quam calix cum patena ponitur, lapidea & consecrata sit.

Summus Pontifex sacerdoti simplici committe- re potest facultatem altaria consecrandi, vti facit Religiosis in Indiam proficiscentibus.

Duplex est altare, vnum mobile seu portatile, al- terum fixum seu stabile. Quare hoc consecratio- nem amittit, per amotionem à structura: Non item alterum per amotionem à ligno execratur.

Tam portatile, quam fixum altare consecratio- nem amittit per notabilem fractionem, quæ cense- ri solet, si in nulla altaris parte calix cum patera con- sultere possit. Idemque sentiendum de aliis rebus benedictis, calice, sacris vestibus.

Dictum illud, *Non sacrum accessione ad sacrum, effi- citur sacrum*, potius locum habet in liquoribus.

NB. Alba v.c. benedictionem amittit, si per fractionem inepta sit ad sacrum suum vsum, vel si cingulum ita frangatur, vt neutra eius pars ad cin- gendum sufficiat, si tamen ante plenam separatio- nem reficiatur & partes connectuntur, seruetur consecratio.

Non amittitur consecratio calicis per solam sepa- rationem pedis à cuppa in calice tornatili, quia sola cuppa in calice tornatili per se consecratur. Alia ratio est de calicibus, qui pedem amobile non habent.

Ttt 5 Pro-

- 7 Probabile est calicem non execrari noua inuentione secundum superficiem interiorem, cum enim forma calicis permaneat, non videtur consecratio amitti, quemadmodum neq; Ecclesiae consecratio perditur, si muri denuo dealbentur. Honestum tamen est, ut post profanarum manuum contractum, & nouae materiae appositionem calix aqua benedicta prius lauetur, quam ad sacrificandum adhibeatur.
- 8 Valde conueniens, licet non simpliciter necessarium est, ut in quolibet altari sacrae reliquiae sint.
- 9 Si altaris sigillum seu locus in quo sacrae reliquiae sunt, notabiliter frangatur, altari iterum conseruari oportet, cum sigillum hoc censeatur praecipua pars mensae, merito ob cuius fractionem vel amotionem ipsa mensa, siue lapis notabiliter contractus seu diminutus aestimatur.
- 10 Altare, Calix, Patina, Corporale polluuntur per humani seminis, aut sanguinis effusionem, ut reconciliari debeant: quod si verò ad communem usum adhibeantur, non violantur, sed simplici benedictione reconciliare decens est.
- 11 Sacrae vestes, quibus sacerdos in missa utitur benedictae esse debent, & pallae parte interiori debent esse lineae cum sint pars corporalis, mappa etiam duplex corporale subiecta esse debet.
- 12 Calix & patina ex materia aurea, argentea, vel stannea esse debent, non ex ligno, vitro, ferro, &c. pes etiam potest esse ex plumbo aut cupro.
- NB. Calix & patina debent benedici & Chrismate inungi ab Episcopo; Religiosi societatis in Indiam proficiscentes ex priuilegijs papali possunt benedicere. Calicis purificatorium ex lino debet esse bene-

benedictum, lumen etiam requiritur, etiam ex sauo
vnum, si aliud haberi non possit: preces ante missam
obligant sub veniali.

Ministrum altaris, qui sacerdoti respondeat, & 13
vice ipsos porrigat, marem non sceminam esse oportet: sanctimoniales tamen ex loco remoto responde-
re possunt, & consuetudo obtinet, vt parochi in pa-
gis sine ministro respondente celebrent.

Vestes sacrae quibus sacrificans indutus esse debet 14
sunt amictus, Alba, Cingulū, Manipulus, Stola, Ca-
sula. Cingulū debet esse benedictum etiā sicut alia.

Vestes & sacra vasa oportet esse munda, & si neg- 15
ligentia sit à parte sacerdotis non mundantis, erit
mortale.

Sacrificans nudo capite esse debet. 16

Si aliquid ex requisitis ad sacrificium celebran- 17
dum desit, attendere oportet; hinc quidem quan-
topere id requiratur ad sacrificii celebritatem; hinc
verò quanta sit celebrandi necessitas. Nam sine ve-
stibus sacris non licet celebrare; Excepto casu gra-
uissimæ necessitatis, puta ob mortis periculum; Idē
dicendum de aliis, sine missali tamen si quis constan-
tissima memoria polleat, quis in casu aliquo celebra-
re poterit, si scandalum absit, & si magna sit cele-
brandi necessitas v. c. si populus cum scandalo dimitti
deberet, posset celebrare sine stola, vel manipulo:
sine magna autem necessitate non licet sine his ce-
lebrare. Nam eo casu quo missa ritè ac decenter ce-
lebrari non potest, cessat obligatio legis de sacro fa-
ciendo, vel audiendo.

Sacerdos non debet populum benedicere, si ce- 18
lebrat coram Romanæ sedis Cardinali, vel coram
Episcopo, nisi is annuat seu licentiam det.

Sacra

19 Sacra vasa, in quibus continetur corpus Christi, tangere Laico est mortale; si vacua est, veniale, si contemptus absit, etiam in sanctimonialibus corporalia & purificatoria prius leuiter lauari debent à Diacono antequam sanctimonialibus aut virginibus dantur iterum lauanda.

NB. In Minoribus ordinibus constituti non audent attingere sacra vasa, propter praxin Ecclesiarum & communem DD. sententiam.

20 Vestes & Pallas benedictas, quæ nec chrismate unctæ sunt, neque sacrum Christi corpus immediate contingunt cum reuerentia etiam laicis contingere permissum est. Lacerata tamen & vetustate absumpta igni debent absumi, & non ad profanos vsus adhiberi.

21 Sacras reliquias cum reuerentia tangere laicis non est licitum.

22 Decens est, vt sacrae pixides & ciboria benedicantur, quamuis id non in omnibus Ecclesiis vsitatum sit.

C A P. VII.

An e quibus casibus sacrificium missæ interrumpere vel imperfectum relinquere licitum sit.

1 **N**Unquam licitum est directa intentione accedere ad consecrandum solum panem sine consecratione vini; Est enim contra Christi institutionem, sacrificium mutilum reddere, vnde sacrilegium. Quod si tamen in aliquo casu hostes heretici ingruant ad occidendum sacrificantem in altari, potest is hostiam iam consecratam statim sumere, si ad con-

ad consecrandum calicem sine euidenti mortis periculo pergere non possit, quia tunc directè & ex proposito non mutilat sacrificium, sed permittit eius imperfectionem, seu omittit illud perficere, cum præceptum affirmatiuum in tali casu necessitatis nõ obliget. Sumptio etiam est de essentia sacrificii, unde non intermittenda.

Sacrificium cæptum interrumpere non est licitum nisi in quibusdam casibus. Primò, Sacerdos recordetur se ieiunium non esse ante canonem aut irrog. aut excom. Secundò, si excommunicatus non toleratus missæ interesse præsumat, qui expelli nequeat. Tertiò, si morbus cogat sacrificium interrumpere, vel alia grauis necessitas, quo casu si consecratio facta fuit, debet alius sacerdos substitui, si prior redire, & sacrificium persequi non possit. Et si sacerdos ieiunus haberi non possit, debet perfici à non ieiuno, eò quòd maius sit præceptum de sacrificio non relinquendo imperfecto, quàm præceptum de sacrificando & communicando ieiuno. Quod si sacerdos ante canonem deficiat, non est necesse, vt alius accedat. Quartò, ob magnam proximi necessitatem, putà si alicui morti proximo sacramentum sit ministrandum, etiam post consecrationem, maxime pœnitentiæ: sed sacerdos debet se quam citissimè expedire & ad sacrificium perficiendum redire, quod etiam obseruandum quoad sacrâ vñctionem si aliud sacramentû accipere non potest. Si sacerdos post consecrationem aduertat, aquam pro vino appositam fuisse, potest occulte aliud vinum apponere & consecrare, sine noua panis consecratione.